

ERNSTIG IN HET NAUW

Griet Menschaert
Ernstig in het nauw

Editie Leesmagazijn 2024

© 2 0 2 4
E D I T I E
L E E S

p. 51: Tekening 'Zonder titel' (origineel 29,7×42cm), potlood op papier, Griet Menschaert, fotoregistratie Peter Cox.

Cover design and typography: Connie Nijman
Typesetting: Andrea Salerno

NUR:300 ISBN: 978-90-834216-0-5 Alle rechten voorbehouden.
Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij mechanisch, elektronisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Ze waagt het pas naar Fred te vragen wanneer ze weer in de hal bij de voordeur staan. Ze snijdt het onderwerp voorzichtig aan, zo nederig mogelijk, of pa recent 'eigenlijk' nog iets van haar neef heeft gehoord. Haar laatste mails naar Freds moeder bleven onbeantwoord. Haar vader is nu de enige weg naar informatie. Dit is geen voor de hand liggende weg, in feite een kanaal dat nog geheel gegraven moet worden. Pa kijkt ergens schuin naar beneden voor zich terwijl hij bekent dat Fred bij hem heeft aangebeld, een week of twee geleden. Hij was niet thuis geweest, hij had op zijn fiets gezeten in het gezelschap van zijn nieuwe vrouw die stilaan lijkt te begrijpen wanneer ze zich beter niet bemoeit met het gesprek. Waarschijnlijk kwam hij toch alleen maar geld vragen,' mompelt pa.

De spanning tussen vader en dochter zwelt aan. Beelden van de Inquisitie in haar hoofd—dank u, Fred. Hoe pakt ze dit aan zonder haar vader al te hard te kwellen? Pa probeert zich staande te houden. Zij gunt hem de stilte om moed te verzamelen. Wanneer ziet hij eindelijk in dat het beter is dit gesprek open te breken, voor iedereen? Alles bij elkaar vindt ze het dapper dat hij íets prijsgeeft. Hij voegt er zelfs gedwee aan toe dat Fred een briefje had achtergelaten met daarop een telefoonnummer, en ook dat hij geen gehoor had gekregen toen hij die cijfers had ingetoetst. Ze durft niet te vragen of ze dat nummer misschien mag. Waarschijnlijk heeft hij het meteen weggegooid. Alles heeft een oorzaak. Oorzaken zijn achteraf niet meer met wortel en al uit te roeien. Ze wil pa niet met

extra gewicht opzadelen. Ze wil liefdevol hengelend naar de bron toe.

Voordat ze haar teksten verstuurt, doorloopt ze haar woorden alsof ze de ander is, degene die ze straks zal lezen. Door deze theatrale truc betrapt ze zichzelf op al te enthousiaste impulsiviteit en al te schaamteloos drama. Dat knipt en plakt ze zo weg. Uren zit ze dat te doen, te acteren en te schuiven en te schuiven met woorden en zinnen in eindeloze wedstrijden tegen zichzelf.

In dit geval blijken haar pogingen om de meest gepaste elementen te selecteren en een optimale bijbehorende volgorde te vinden vooralsnog vruchteloos. Maar omdat ze een belangrijke missie heeft, is er geen sprake van opgeven. 'Lieve neef, hoe gaat het?' is voorlopig de meest geschikte opening voor de brief die ze wil schrijven. Die eenvoudige vraag manifesteert zich aan haar als vrij neutraal. Kan het misschien nog neutraler? Na slechts een paar pogingen tot het uitbroeden van een vervolg, is de uitputting al nabij. Die ene zin is en blijft vooralsnog alles. En zelfs met deze ene vraag vreest ze dat ze ondanks de bedoelde neutraliteit en vriendelijkheid een risico loopt. 'Lieve' is namelijk vrij intiem. Hij zou die adressering kunnen interpreteren als: 'Ik ben hier met recht en reden degene die jou lief kan vinden.' 'Ik ben bovendien dus zelf ook lief.' En: 'Ik verlang van jou dat je mij lief vindt.' Dat wil ze niet bedoelen. Ze is niet lief voor hem. Sterker nog, ze weet amper wie ze voor zich heeft. Ze zijn zo goed als nobele onbekenden voor elkaar geworden. Zij hoeft zijn liefde trouwens evenmin. Antwoorden, die wil ze.

Hoe moet de brief verdergaan? Want ze kan al raden wat Freds antwoord op ‘Hoe gaat het?’ zal zijn. Hij zal reageren met ‘Het gaat.’ Punt. Geen verdere uitleg zal hij geven, terwijl zij natuurlijk meer wil dan dat. Dit is niet het moment voor losbandige expressiviteit, Fred was altijd al een cryptisch type. Barok gesticuleren of emotioneel overdrijven zijn geen tactieken die bij hem aanslaan. ‘Beste’ klinkt te veel alsof ze voor zaken komt. ‘Dag?’ Kan iemand haar misschien vertellen wat bij dit soort gelegenheden de geijkte formule is? Als ze vrienden om tips vraagt—hoe Fred te benaderen—reageren die met: ‘Vertrouw op je intuïtie’ en ‘Geen valse schaamte.’ Dat moet geen probleem zijn. Toch is ze bang dat Fred niet in staat zal zijn om uit haar zinnen haar oprechte hulpeloosheid te begrijpen. De kans is reëel dat hij het achterbaks zal vinden dat ze na al die jaren weer contact met hem opneemt. Naar het schijnt wil hij alleen maar anderen manipuleren en misbruiken. Begrip en luisterbereidheid, daar staat hij niet om bekend. Ze riskeert het maar. Wie niet waagt, niet wint. Dit is de laatste kans, neemt ze zichzelf stellig voor.

Dag F.

Gaat het? Hoe verloopt jouw leven momenteel? Wat gebeurt er zoal op een doordeweekse dag? Waaraan denk je? Hoe zit je erbij? Waar kijk je naar? Ben je opgelucht als iemand je tegen jezelf in bescherming neemt? Of juist niet? Heb je iets omhanden? Zijn er bekenden in je buurt? Schaam je je? Wil je misschien het een en ander in de vernieling slaan? Wil je juist helemaal niets? Wil je schoon en eindeloos slapen? Wil je dat alles ophoudt? Misschien huil je, maar waarschijnlijk ben je zo murw van je vermoeiende leven dat je dat niet eens meer kan... Of ben je toevallig weer vrij? Ik volg het niet meer. Er wordt te weinig over je gepraat.

Ik ben nooit in een gevangenis geweest, F., ik heb alles wat ik me daarbij voorstel uit Hollywoodfilms en boeken. Doe je uithoudingsoefeningen in je cel? Bestaat luchten daadwerkelijk uit rondjes lopen over een gekooïd, grauw basketbalveld? Wat eet je—een mens leest de vreselijkste verhalen over het eten in gevangenissen, het is het eerste waarop ministers bezuinigen om aan de rest van het volk te bewijzen dat de opgesloten monsters werkelijk geen luxelevens leiden. ‘Kijk maar, ze worden netjes en grondig gestraft!’, demonstreren ze met zulke besparingen.

Ik ga er dus van uit dat het niet per se aangenaam toeven is in een ‘penitentiaire instelling.’ Ook is het algemeen geweten dat meer dan de helft van degenen die